

GRAMATICĂ 6

FIȘE DE LUCRU **pe lecții și unități de învățare** **CU ITEMI ȘI TESTE DE EVALUARE**

Ediția a XVII-a, revizuită

- **Teste inițiale, stadiale și finale**
- **Fișe de lucru**
- **Propuneri de itemi pentru evaluare**

Unitatea 1. TEST ÎNȚIAL	5
Unitatea 2. VOCABULARUL	
Actualizarea cunoștințelor	8
Cuvântul: formă și sens (sensul de bază și sensul secundar; sensul propriu, sensul figurat). Rolul contextului în crearea sensului	9
Câmpul lexical (actualizarea cunoștințelor)	12
Categorii semantice. Sinonimele (actualizarea cunoștințelor)	14
Antonimele (actualizarea cunoștințelor)	16
Omonimele	17
Omografele și omofonele	18
Cuvintele polisemantice	20
Variație stilistică. Limbă vorbită. Limbă scrisă	21
Propuneri de itemi pentru evaluare: Vocabularul	22
<i>Test stadial nr. 1</i>	26
Unitatea 3. ORTOGRAFIE ȘI ORTOEPIE	
Tipuri de sunete: vocală, semivocală, consoană. Corespondența dintre sunet și literă (actualizarea cunoștințelor)	29
Structura fonologică a cuvintelor: diftong, triftong, hiat	32
Despărțirea cuvintelor în silabe	33
Propuneri de itemi pentru evaluare: Fonetica	35
<i>Test stadial nr. 2</i>	38
Unitatea 4. SINTAXA FRAZEI	
Enunțul. Clasificarea propozițiilor. Punctuația enunțului (actualizarea cunoștințelor)	41
Propuneri de itemi pentru evaluare: Enunțul. Propoziția	42
Unitatea 5. FUNCȚII SINTACTICE. PREDICATUL. SUBIECTUL	
PREDICATUL. Predicatul verbal (actualizarea cunoștințelor)	46
Predicatul nominal. Verbul copulativ <i>a fi</i> . Numele predicativ	48
SUBIECTUL. Subiectul exprimat (actualizarea cunoștințelor)	50
Subiectul neexprimat (inclus, subînțeles)	51
Acordul predicatului cu subiectul	52
Propuneri de itemi pentru evaluare: Subiectul. Predicatul	53
<i>Test stadial nr. 3</i>	58

Unitatea 6. FUNCȚII SINTACTICE. ATRIBUTUL. COMPLEMENTELE. CIRCUMSTANȚIALELE

Respectiv	TRIBUTUL (actualizarea cunoștințelor)	61
	COMPLEMENTUL	63
	A. Complementul	65
	Complementul direct	65
	Complementul indirect	66
	Complementul prepozițional	67
	B. Circumstanțialele	69
	Circumstanțialul de loc	69
	Circumstanțialul de timp	70
	Circumstanțialul de mod	71
	Norme de punctuație. Virgula	72
	Propuneri de itemi pentru evaluare: Atributul. Complementul	73
	<i>Test stadial nr. 4</i>	77

Unitatea 7. PĂRȚILE DE VORBIRE. VERBUL

Părțile de vorbire flexibile

Verbul (actualizarea cunoștințelor)	81
Verbele predicative și verbele nepredicative (copulative și auxiliare)	82

A. Modurile verbale și timpurile lor

Modul indicativ (actualizarea cunoștințelor)	83
Modul conjunctiv	86
Modul condițional-optativ	88
Modul imperativ (actualizarea cunoștințelor)	90

B. Forme verbale nepersonale

Infinitivul (actualizarea cunoștințelor)	92
Participiul (actualizarea cunoștințelor)	93
Posibilități combinatorii ale verbului	95

Propuneri de itemi pentru evaluare: Verbul	96
<i>Test stadial nr. 5</i>	99

Unitatea 8. SUBSTANTIVUL

Substantive comune. Substantive proprii. Genul și numărul substantivelor (actualizarea cunoștințelor)	102
Substantive colective. Substantive defective de singular sau de plural	104
Cazurile și funcțiile sintactice ale substantivelor	105
Cazul nominativ	105
Cazul acuzativ	106
Cazul dativ	108
Cazul genitiv. Articolul genitival	110
Cazul vocativ. Punctuația vocativului	112
Corelarea funcției sintactice cu cazul morfologic. Posibilități combinatorii ale substantivului	113

Articolul	115
Propuneri de itemi pentru evaluare: Substantivul. Articolul	117
<i>Test stadial nr. 6</i>	121

Unitatea 9. PRONUMELE

Pronumele personal. Flexiunea în raport cu persoana, numărul, genul (actualizarea cunoștințelor)	124
Pronumele de politețe	126
Flexiunea cazuală a pronumelui personal	127
Posibilități combinatorii ale pronumelui. Anticiparea și reluarea pronumelui. Aspecte ortografice	131
Pronumele reflexiv	132
Propuneri de itemi pentru evaluare: Pronumele	134
<i>Test stadial nr. 7</i>	139

Unitatea 10. NUMERALUL

Numeralul cardinal	143
Numeralul ordinal	145
Propuneri de itemi pentru evaluare: Numeralul	149
<i>Test stadial nr. 8</i>	152

Unitatea 11. ADJECTIVUL

Adjectivul. Acordul adjectivului cu substantivul. Articolul demonstrativ (actualizarea cunoștințelor)	155
Gradele de comparație/de intensitate ale adjectivului (actualizarea cunoștințelor)	158
Propuneri de itemi pentru evaluare: Adjectivul	160
<i>Test stadial nr. 9</i>	165

Unitatea 12. PĂRȚILE DE VORBIRE NEFLEXIBILE

ADVERBUL. Tipuri de adverbe (de mod, de timp, de loc)	168
Gradele de comparație ale adverbului	170
PREPOZIȚIA (actualizarea cunoștințelor)	171
Propuneri de itemi pentru evaluare: Adverbul. Prepoziția	173
<i>Test stadial nr. 10</i>	176

Unitatea 13. TEST FINAL .....

Răspunsuri și bareme de notare .....

181

Citește cu atenție textul următor:

Copiii au primit ca temă, la limba română, pentru după vacanță, să facă fiecare un scurt portret literar al colegului de bancă. Portret fizic și sufletesc. Cum arată și ce fel de om e...

Cele două colege de bancă, și totodată vecine – Victorița și Dana –, s-au așternut pe treabă. Primele fraze au și fost scrise pe caiete. După cât se pare, temele sunt terminate... „din punct de vedere fizic”.

Victorița își lungește gâtul spre caietul colegei.

— Citește-mi, o roagă ea. Mor de curiozitate să știu ce ai scris despre mine.

— Da' pe urmă îmi citești și tu, nu-i așa?

— Se înțelege. Zi!

— Dar nu te superi...

— Cum o să mă supăr!

— Pe onoarea ta?

— Pe!

(Mircea Sântimbreanu, *Portretul colegei de bancă*)

Subiectul I (60 de puncte)

Rezolvă următoarele sarcini de lucru, formulate pornind de la textul dat.

A. 1. Încercuiește litera A (dacă apreciezi că afirmația este adevărată) sau F (dacă tu crezi că este falsă).

a) A / F Un sinonim al cuvântului *curiozitate* este *indiscreție*.

b) A / F În cuvântul *copiii* există o vocală și două semivocale. (6 puncte)

2. Încercuiește litera corespunzătoare răspunsului corect.

• În enunțul *Primele fraze au și fost scrise pe caiete*, există:

a) două atribute;   b) un atribut;   c) trei atribute.

• În enunțul *Cele două colege de bancă... s-au așternut pe treabă*, subiectul este:

a) cele două;   b) două;   c) colege. (6 puncte)

3. Scrie, pe spațiul punctat din dreptul fiecărui cuvânt, litera corespunzătoare:

..... *literar*   a) verb predicativ

..... *citești*   b) pronume personal

..... *tu*   c) numeral ordinal

..... *primele*   d) substantiv comun

e) adjectiv propriu-zis (6 puncte)

4. În enunțul *Victorița își lungește gâtul spre caietul colegei*., substantivele subliniate au, pe rând, funcția de ..... (6 puncte)

- Vei primi *16 puncte* pentru conținutul compunerii și *14 puncte* pentru redactare (unitatea compoziției – 2 p.; coerența textului – 2 p.; registrul de comunicare, stilul și vocabularul adecvate conținutului – 2 p.; ortografie – 3 p.; punctuație – 3 p.; așezarea corectă a textului în pagină – 1 p.; lizibilitate – 1 p.).
- Se acordă **10 puncte** din oficiu. Total: **100 de puncte**.

1. Proces prin care planta elimină apă sub formă de vapori.
2. Proces prin care planta își sintetizează în frunze, cu ajutorul luminii, din substanțe minerale, substanțele organice necesare.
3. Proces prin care planta ia din aer oxigenul și elimină dioxidul de carbon.
4. Substanță de culoare verde care se găsește în celulele unor plante și care, sub acțiunea razelor solare, absoarbe din aer dioxidul de carbon necesar plantei.
5. Țesut protector format dintr-un strat de celule așezat la exterior.

CUVÂNTUL: FORMĂ ȘI SENS

(SENSUL DE BAZĂ ȘI SENSUL SECUNDAR; SENSUL PROPRIU, SENSUL FIGURAT)

ROLUL CONTEXTULUI ÎN CREAREA SENSULUI

1. Citește cu atenție textele următoare:

Textul A

Știi cumva ce au mai inventat oamenii peșterilor? Ai idee? Vorbirea. Și mă refer la vorbire în adevăratul sens al cuvântului. Animalele pot să țipe când le doare ceva sau să scoată strigăte de avertizare când sunt amenințate. Dar nu pot numi nimic cu ajutorul cuvintelor. Doar oamenii o pot face. Oamenii preistorici au fost primele ființe care au putut face acest lucru.

(Ernst H. Gombrich,
O scurtă istorie a lumii)

Textul B

N-aveam limbaj, n-aveam „limbajul meu” încă, foloseam vorbirea ca toți copiii: ca să mă joc, să mă cert, să cer iertare, să reproduc, să răspund la școală ca papagalul sau să imit, să mă maimuțăresc. (...)

Răsfoind o carte cu fotografii și nume ondulate, am descoperit lumea mea veche în cuvinte noi. Grădina uriașă care era pentru mine realitatea înconjurătoare se afla reprodușă și ordonată aici în frumoase imagini, întâlnea oglinda de cuvinte și sonorități ce vorbeau despre ea.

(Simona Popescu, *Exuvii*)

- a) Bifează, în tabelul de mai jos, căsuța potrivită pentru a arăta cărui text îi corespunde fiecare dintre afirmațiile din stânga.

	A	B	C	D
	Text A	Text B	Ambele texte	Niciun text
1. Animalele comunică prin vorbire.				
2. Textul se referă la folosirea vorbirii.				
3. Animalele scot țipete de avertizare când sunt în pericol.				
4. Realitatea înconjurătoare poate fi oglindită într-o carte.				

b) Subliniază varianta corectă, justificând alegerea cu o secvență din textul A:

- Primele ființe care au vorbit **au fost / nu au fost** oamenii preistorici.

Justificare:

.....
 .....
 .....

c) Selectează, din textul B, două cuvinte cu sens figurat.

d) În context, verbul subliniat (*să țipe*) are sensul .....

e) Alcătuieste un text de cel puțin 50 de cuvinte, în care să-ți imaginezi că ești un magician care folosește cuvintele într-o manieră inedită.

.....
 .....
 .....
 .....
 .....
 .....
 .....
 .....

2. Scrie sensul contextual al adjectivului marcat:

- sunet *ascuțit* .....
- cuțit *ascuțit* .....
- unghi *ascuțit* .....
- nas *ascuțit* .....
- conflict *ascuțit* .....

3. Unește prin săgeți substantivele care se pot asocia cu adjectivul *înalt*:

sunet

om

toc

nas

munte

înalt

4. Subliniază „intrusul”: privire *dură, rece, multă, aspră, ironică*.

5. Bifează în caseta corespunzătoare sensului fiecărui atribut.

	Sens propriu	Sens figurat
inimă de piatră		
pădure de stejari		
pasăre de curte		
băiat de zahăr		
emisiune de știri		
raze de aur		

6. Se dă textul:

Respect *Multe flori sunt, dar puține
Rod în lume o să poarte,
Toate bat la poarta vieții,
Dar se scutur multe moarte.*

*E ușor a scrie versuri
Când nimic nu ai a spune,
Înșirând cuvinte goale
Ce din coadă au să sune.*

*Dar când inima-ți frământă
Doruri vii și patimi multe,
Ș-a lor glasuri a ta minte
Stă pe toate să le-asculte,*

*Ca și flori în poarta vieții
Bat la porțile gândirii,
Toate cer intrare-n lume,
Cer veștmintele vorbirii.*

(Mihai Eminescu, *Criticilor mei*)

- Rezolvă sarcinile de lucru, formulate pornind de la textul dat.
  - a) În textul dat, cuvântul *moarte* are sensul .....
  - b) Precizează cu ce sens (propriu/figurat) sunt folosite cuvintele subliniate în text.
    - *flori* .....
    - *frământă* .....
    - *veștmintele* .....
  - c) Alcătuieste trei enunțuri în care cuvântul *flori* să fie folosit cu:
    - sens propriu de bază .....
    - sens secundar .....
    - sens figurat .....
  - d) Scrie un enunț în care cuvântul *bat* să aibă alt sens decât în contextul dat.
.....
  - e) Selectează, din ultima strofă a textului citat, câte un vers care conține:
    - o comparație .....
    - o personificare .....

7. Transcrie o strofă dintr-un volum de poezii de Mihai Eminescu, în care să existe cel puțin trei cuvinte cu sens figurat, pe care le vei marca prin subliniere.

.....

.....

.....

.....

8. Construiește enunțuri în care să existe o comparație și o personificare, realizate pe baza sensului figurat al cuvintelor date:

a) *inima*

- comparație .....
- personificare .....

b) *a cânta*

- comparație .....
- personificare .....

9. Redactează un text de 8-10 rânduri, în care să-ți imaginezi că ești un cuvânt care s-a rătăcit printre formule matematice. Vei folosi cel puțin două cuvinte cu sens figurat, pe care le vei marca prin subliniere.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

CÂMPUL LEXICAL

ACTUALIZAREA CUNOȘTINȚELOR

1. Extrage din textele următoare cuvintele care se pot grupa în câmpul lexical cu următoarele trăsături de sens: *manifestări + creații + folclorice*. Lărgeste apoi câmpul obținut cu alte cuvinte care crezi că aparțin acestui câmp.

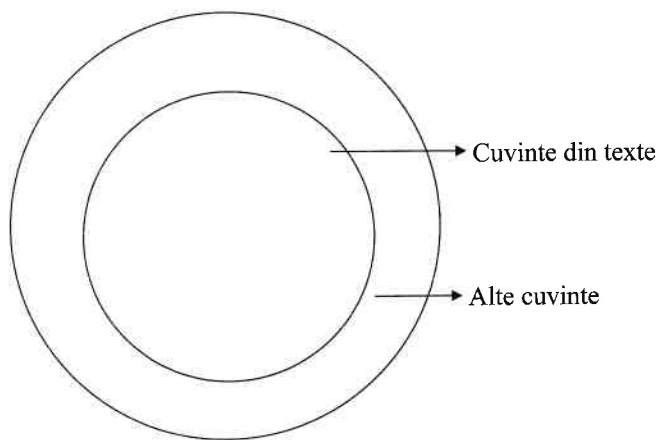
■ *Bătăile versului am prins a deprinde
Nu din cărți, ci din horă, din danț,
Rimele, din bocete și colinde
Din doinele seara cântate pe șanț.*
(Nicolae Labiș, *Începutul*)

■ *Grainul e Stejarul Țării –
Prima noastră ctitorie.*

*Este fulger printre nouri,
Braț ce ține aprig spada,
Iar în nopțile cu lună
E legenda și balada.*

(Mihai Stănescu, *Grainul țării*)

- *Trecut-au anii ca nouri lungi pe șesuri*
Și niciodată n-or să vie iară,
Căci nu mă-ncântă azi cum mă mișcară
Povești și doine, ghicitori, eresuri (...)
 (Mihai Eminescu, *Trecut-au anii*)

2. Elimină „intrusul” din seriile următoare:

- a) *râu, fluviu, pârâu, ocean, gârlă, râuleț;*
 b) *supărat, tristețe, mâhnit, trist.*

3. Subliniază cuvintele care fac parte din câmpul lexical al animalelor domestice.

Uite, animalele nu mai stau în cuști, deoarece sunt domestice. Adică toate sunt animale civilizate. Așa că e bine să nu vă strâmbați la cai sau să scoateți limba la oi, că râd de voi. Este un animal foarte folositor vaca, și ce suflet bun are, săraca. Să vă mai spun că și purcelușii folosesc foarte mult săpun? Ei știu cu toții mai bine decât unii dintre voi, că nu te poți spăla cu noroi.

(Marin Sorescu, *Cunoștințe peste cunoștințe*)

4. a) Continuă textul extras din romanul *Ca peștele în copac* de Lynda Mullaly Hunt.

În mintea mea rulează un film cu un pește furios care stă la poalele unui copac, bate cu aripioarele în trunchi și se văicărește că nu se poate cățăra.

Mă gândesc apoi la o țestoasă care face un sendviș.

La un șarpe care cântă la vioară.

La un elefant care tricotează.

La pinguini care joacă baschet.

La un vultur care face scufundări.

La un .....

La o .....

La un .....

b) Încercuiește cuvintele care fac parte din câmpul lexical al animalelor sălbatice.

5. Alcătuieste o descriere de patru rânduri cu titlul *Camera mea*, în care să folosești termeni care aparțin câmpului lexico-semantic *obiecte de mobilier*.

.....
 .....
 .....

6. Imaginează-ți și redactează un dialog între doi colegi din clasa ta despre pasiunea pentru jocurile pe calculator. Folosește cuvinte din câmpul lexico-semantic *termeni din informatică* și marchează-le prin subliniere.

.....
 .....
 .....
 .....
 .....
 .....
 .....
 .....
 .....

CATEGORII SEMANTICE

SINONIMELE

ACTUALIZAREA CUNOȘTINȚELOR

1. Scrie între paranteze sinonimele cuvintelor marcate:

Un neguțător din cetatea Florenței, din Italia, mergea în țara lui cu multe lucruri **scumpe** (.....) și cu o mare sumă de bani. El trebuia să treacă (.....) prin Târgoviște, pentru că acolo era (.....) scaunul domniei.

Cum **ajunsese** (.....) la Târgoviște, se duse drept la Țepeș cu un dar (.....) bogat și îi **zise** (.....):

— Măria Ta, **ursita** (.....) m-a adus să trec cu **avutul** (.....) prin țara pe care o **stăpânești** (.....).

(Petre Ispirescu, *Neguțătorul florentin*)